
НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

НАВУКОВАЕ ЖЫЦЦЁ

SCIENTIFIC EVENTS

**МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
«1917 ГОД В ИСТОРИЧЕСКИХ СУДЬБАХ БЕЛАРУСИ»**

**МІЖНАРОДНАЯ НАВУКОВАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ
«1917 ГОД У ГІСТАРЫЧНЫХ ЛЁСАХ БЕЛАРУСІ»**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
«1917 IN THE HISTORICAL FATES OF BELARUS»**

З 30 лістапада па 1 снежня 2017 г. у Мінску праходзіла Міжнародная навуковая канферэнцыя «1917 год у гістарычных лёсах Беларусі». Буйны навуковы форум быў прысвечаны стагадоваму юбілею падзей, якія прадвызначылі не толькі развіццё беларускай дзяржаўнасці, але і станаўленне БДУ.

У адрас канферэнцыі паступіла прывітальнае слова яе гасцям і ўдзельнікам ад Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Рыгоравіча Лукашэнкі, якое ўрачыста зачытаў Першы намеснік Гвалы Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь М. У. Рыжанкоў. У ім адзначана: «Падзеі 1917 года спрыялі імкненню беларусаў жыць у сваім доме. Ідэя самавызначэння Беларусі, якая ішла знізу, ад ініцыятывы народных мас, выказалася ў скліканні I Усебеларускага з'езда. Гэты народны сход прадэманстраваў найважнейшыя каштоўнасці, значныя для нас да сённяшняга дня: свая дзяржава, яе сацыяльны характар і той факт, што толькі народ, яго воля, калектыўны розум і лідары могуць стаць сапраўднай крыніцай незалежнасці. Звяртаючыся на Усебеларускіх народных сходах да меркавання тых, хто сваёй працай стварае нашы багацці, мы бачым і іншы ўрок гісторыі нашай дзяржаўнасці: толькі адзінства ўсіх нас, усяго нашага беларускага народа з'яўляецца гарантам выбару і захавання самастойнага шляху развіцця». Кіраўнік дзяржавы таксама падкрэсліў, што на I Усебеларускім з'ездзе ў

1917 г. выразна прагучала фундаментальная ідэя – стварэнне свайго ўніверсітэта: «Сёння мы яшчэ больш разумеем, што без адукацыі, без навукі мы не зможам умацаваць незалежнасць нашай дзяржавы, бо асноўная яе мэта – стварэнне не толькі матэрыяльных, але і духоўных асноў для развіцця чалавека». Прэзідэнт пажадаў удзельнікам канферэнцыі плённых дыскусій, здароўя, творчасці і новых дасягненняў на карысць Беларусі.

Адкрыццё і пленарнае пасяджэнне канферэнцыі праходзіла ў гістарычным месцы – будынку Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, у сценах якога ў снежні 1917 г. адбыўся I Усебеларускі з'езд, а праз некалькі гадоў – урачысты сход, прысвечаны стварэнню БДУ.

Пленарнае пасяджэнне вёў прарэктар БДУ па вучэбнай рабоце доктар гістарычных навук С. М. Ходзін. Ён адзначыў, што сто гадоў таму ў будынку тэатра сабраліся беларусы, якія марылі аб тым, што мы цяпер маем, – аб уласнай дзяржаве і сваім універсітэце. Каб асэнсаваць падзеі 1917 г., на канферэнцыю прыехалі даследчыкі з пяці краін.

Старшыня арганізацыйнага камітэта канферэнцыі, рэктар БДУ, доктар педагагічных навук А. Д. Кароль згадаў найбольш важныя факты гісторыі БДУ, заўважыўшы, што ідэя стварэння беларускай дзяржаўнасці і беларускага ўніверсітэта развіваліся ва ўнісон. Закрануў А. Д. Кароль філасофскія аспекты

існавання і важнасці ўніверсітэта ў мінулым, а таксама ў XXI стагоддзі, якое бачыцца стагоддзем гуманітарным. А. Д. Кароль аб'явіў пленарнае пасяджэнне канферэнцыі адкрытым.

Прывітальныя адрасы ад Савета Рэспублікі і Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, падпісаныя М. У. Мясніковічам і У. П. Андрэйчанкам зачытаў Старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і навук, член-карэспандэнт НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар І. А. Марзалюк. У іх адзначалася важнасць падзей стагадовай даўніны ў барацьбе за самавызначэнне Беларусі, пабудову дзяржаўнасці, стварэнне прадстаўнічых органаў улады. Выступоўца пажадаў удзельнікам канферэнцыі плённых вынікаў працы ў імя Беларусі і яе народа.

Ад імя Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь удзельнікаў форуму павітаў міністр І. В. Карпенка. У сваім дакладзе ён звярнуў увагу на значэнне Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі ў развіцці адукацыі ў Беларусі і СССР, ролю Камуністычнай партыі, якая ставіла гістарычную задачу пераўтварыць школы са зброі класавога панавання буржуазіі ў зброю супраць падзелу грамадства на класы. У выступленні адзначаліся крокі па ліквідацыі непісьменнасці ў першыя дзесяцігоддзі існавання СССР і вялікія поспехі ў гэтым накірунку. Міністр адукацыі звярнуў увагу на значныя дасягненні савецкага ўрада ў станаўленні сярэдняй і вышэйшай адукацыі, а таксама дашкольнага выхавання ў СССР. Сённяшняя задача, паводле І. В. Карпенкі, заключаецца ў тым, каб сфарміраваць нацыянальную мадэль канкурэнтаздольнай шматузроўневай адукацыі. Былі адзначаны поспехі развіцця сістэмы адукацыі ў сучаснай Беларусі.

Намеснік Старшыні Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь доктар юрыдычных навук Н. А. Карповіч зачытала прывітальны адрас удзельнікам канферэнцыі ад Старшыні Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь П. П. Міклашэвіча. У выступленні падкрэслівалася важнасць падзей 1917 г., якія на доўгія гады прадвызначылі напрамкі развіцця Беларусі, дазволілі захаваць этнакультурную самабытнасць, адзначалася роля ўніверсітэта ў дзяржаўтваральных працэсах. Удзельнікам канферэнцыі Н. А. Карповіч пажадала правесці цікавыя дыскусіі і зрабіць адкрыцці, якія стануць карыснымі для беларускай дзяржавы.

З прывітальнымі адрасам ад Мінгарвыканкама выступіў намеснік кіраўніка Галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Мінгарвыканкама А. В. Шастакоў. Была адзначана роля рэвалюцыйных падзей 1917 г. у развіцці беларускай дзяржаўнасці і ўсяго свету, паказвалася важнасць іх вывучэння. З найлепшымі пажаданнямі

ўдзельнікам канферэнцыі адрас падпісаў старшыня Мінгарвыканкама А. В. Шорац.

Старшыня Федэральнай нацыянальнай аўтаноміі беларусаў Расіі доктар псіхалагічных навук С. Л. Кандыбовіч прывітаў удзельнікаў канферэнцыі ад імя беларусаў Расіі і Савета федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Расіі, выказаў упэўненасць у тым, што супольнымі намаганнямі будуць закрыты белыя плямы ў вывучэнні падзей 1917 г. Выступоўца таксама заўважыў, што сёння ў Расіі пражывае 550 тыс. беларусаў, за якімі такая малая і вялікая радзіма – Рэспубліка Беларусь, а лёс Беларусі – гэта і лёс беларусаў Расіі.

З пленарным дакладам на тэму беларускай нацыянальнай ідэі выступіў І. А. Марзалюк. У пачатку выступлення дакладчык закрануў тэарэтычныя аспекты фарміравання нацыі, згадаў некалькі ярскіх фактаў у якасці прыкладу станаўлення беларускай нацыі ў часы Расійскай імперыі. На думку І. А. Марзалюка, у гэты час беларускі народ атрымаў тэарэтычныя аргументы, якія пасля выкарыстоўваліся для абгрунтавання яго самастойнасці. Адносна Кастрычніцкай рэвалюцыі было адзначана, што яна дала магчымасць правасуб'ектнасці Беларусі. Выступоўца падкрэсліў, што для беларускіх дзеячаў другой паловы XIX ст., такіх як удзельнікі аб'яднання «Гоман», стратэгічным саюзнікам была Расія. Выступоўца таксама адзначыў, што менавіта БССР стала той формай, у межах якой канчаткова аформілася беларуская нацыя, і яе станаўленне не было штучным. Падзеі стагадовай даўніны, якія адбываліся ў зале тэатра, прадвызначылі існаванне і сённяшняй Беларусі. Докладчык прыгадаў словы Я. Карскага аб тым, што, каб Беларусь была самадэятэльнай, неабходна стварыць БДУ.

З дакладам «Фарміраванне нацыянальнай самасвядомасці беларусаў ва ўмовах Першай сусветнай вайны і рэвалюцыйных падзей 1917 г.» выступіла А. В. Солапава, вучоны сакратар, кіраўнік лабараторыі гісторыі дыяспары гістарычнага факультэта МДУ імя М. В. Ламаносава, намеснік дэкана, старшыня нацыянальна-культурнай аўтаноміі «Беларусы Масквы», кандыдат гістарычных навук. Даследчыца адзначыла, што нацыянальная культура стала сімвалам апоры і стабільнасці ва ўмовах хаосу, а беларускія бежанцы ў гады Першай сусветнай вайны выразна адчулі сваю адметнасць як ментальную, так і моўную. У выступленні А. В. Солапава прывяла шматлікія факты нарастання палітычнай актыўнасці беларускіх бежанцаў у гады Першай сусветнай вайны, адзначыла ролю беларускай дыяспары Расіі ў падтрымцы элементаў нацыянальнай культуры і мовы, заўважыла, што эміграцыя ў цэлым аказвала станоўчы ўплыў на фарміраванне беларускай нацыі. Па словах выступоўцы, дамоў беларусы вярталіся з дакладна персаніфікаванай, адасобленай, але неканфранта-

цыйнай ідэнтычнасцю. У канцы выступлення А. В. Солапава праанансавала выданні беларусаў Расіі і адкрыццё падвоянай магістратуры ў БДУ і МДУ імя М. В. Ламаносава.

Акадэмік-сакратар АДДЗЯлення гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар А. А. Каваленя павіншаваў удзельнікаў канферэнцыі ад імя сваіх калег. Выступоўца нагадаў, што 2017 год – год навукі, пералічыў юбілейныя мерапрыемствы, ацаніў зробленае, адзначыў неабходнасць ставіцца з павагай да Кастрычніцкай рэвалюцыі, паколькі падзеі кастрычніка 1917 г. адкрылі магчымасці для нацыянальнага самавызначэння. У дакладзе разглядаліся скліканне і роспуск I Усебеларускага з'езду, стварэнне БНР, падпісанне Брэсцкага міру. Выступоўца адзначыў страты: больш за 2 млн чалавек былі вымушаны пакінуць Беларусь, а за 1914–1921 гг. загінулі 1,5 млн беларусаў. Дакладчык таксама заўважыў, што БНР не магла адбыцца як нацыянальная дзяржава ў тых складаных умовах, але гэта не з'яўляецца падставай для адмаўлення значэння рэспублікі наогул. У выступленні прагучаў тэзіс аб тым, што шляхам гвалту нельга пабудаваць грамадства роўнасці і братэрства, а ідэі каляровых рэвалюцый памнажаюць трагедыі народаў. Дакладчык заклікаў кожнага рабіць тое, што ад яго залежыць і пазбавіць экстрэмізм сацыяльнай падтрымкі.

Доктар гістарычных навук, прафесар, дырэктар Дзяржаўнага інстытута кіравання і сацыяльных тэхналогій БДУ П. І. Брыгадзін у сваім выступленні раскажаў пра падзеі I Усебеларускага з'езду, лёсы людзей, якія яго рыхтавалі і ўдзельнічалі ў ім. Дакладчык адзначыў, што актыўны працэс станаўлення беларускай дзяржаўнасці пачаўся не з Кастрычніцкай рэвалюцыі, а адразу пасля Лютаўскай рэвалюцыі, калі быў створаны Беларускі нацыянальны камітэт на чале з Р. Скірмунтам. Выступоўца ахарактарызаваў уклад у станаўленне беларускай дзяржаўнасці і іншых дзеячў: С. Рак-Міхайлоўскага, генерала К. Кандратовіча, Я. Канчара; даў ацэнку дзейнасці Аблвыкамзаха і А. Мяснікова. У канцы выступлення было выказана пажаданне вяртаць у гісторыю імёны тых людзей, якія паклалі жыццё за беларускую справу.

У канцы пленарнага пасяджэння з дакладам выступіў загадчык кафедры міжнароднай палітыкі Інстытута гісторыі і палітычных навук Беластоцкага ўніверсітэта прафесар Э. Мірановіч. Выступоўца адзначыў цяжкасці з практычнай рэалізацыяй праекта абвешчэння незалежнасці БНР, адстойвання яе прызнання на Парыжскай мірнай канферэнцыі, акцэнтаваў увагу на памылках, зробленых лідарамі БНР. Прафесар Э. Мірановіч даў ацэнку фактычна антыбеларускай пазіцыі на канферэнцыі дэлегацый Літвы, Польшчы і дэлегацыі ад белага руху Расіі,

прадстаўленага ўрадам у Омску. На Парыжскай мірнай канферэнцыі Беларусь не мела ніякіх рэальных саюзнікаў, а ўсе суседзі імкнуліся прыцягнуць да сябе кавалкі беларускай зямлі, і толькі ўрады Украіны і Латвіі праявілі зацікаўленасць у існаванні БНР.

Праца канферэнцыі працягвалася на секцыях, дзе былі агучаны даклады большай часткі ўдзельнікаў.

На секцыі «Метадалагічныя праблемы і новыя канцэпцыі ў вывучэнні падзей і наступстваў 1917 г.» даклады ўдзельнікаў былі прысвечаны пытанням падыходаў, метадалогіі і гістарыяграфіі падзей 1917 г., выкладання гісторыі гэтага перыяду ў школах. На секцыі «Падзеі 1917 г. у грамадска-палітычнай і гісторыка-культурнай рэфлексіі» прагучалі паведамленні, якія адлюстроўвалі навуковую і грамадскую рэфлексію гісторыі адпаведнага перыяду. Удзельнікі секцыі «Універсітэт як падмурак нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва» ў сваіх дакладах адзначылі вялікі ўклад вучоных БДУ ў нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва Беларусі ў пачатку XX ст. Паведамленні ўдзельнікаў секцыі «Першы Усебеларускі з'езд: на шляху да беларускай дзяржаўнасці» былі прысвечаны асэнсаванню падзей з'езда, а таксама яго значэння для дзяржаваўтваральных працэсаў у Беларусі. Удзельнікі самай вялікай секцыі – «Сацыяльна-эканамічныя пераўтварэнні ў Беларусі ва ўмовах рэвалюцыі і ў паслярэвалюцыйны перыяд» – у сваіх дакладах звярталіся да шырокай праблематыкі сацыяльна-эканамічных пераўтварэнняў у Беларусі, звязаных з працэсам станаўлення і развіцця беларускай дзяржаўнасці ў першай трэці XX ст., а таксама мадэрнізацыйнымі працэсамі. Секцыя «Змены ў дзяржаўна-прававым становішчы Беларусі ў выніку рэвалюцыйных падзей 1917 г.» сабрала пераважна юрыстаў і гісторыкаў, якія ў сваіх дакладах разглядалі дзяржаўна-прававыя аспекты станаўлення беларускай дзяржаўнасці ў акрэслены перыяд. Секцыя «1917 год: рэгіянальнае вымярэнне» была прадстаўлена даследчыкамі, якія ў сваіх дакладах звярталіся да шырокай праблематыкі, звязанай з пытаннямі вывучэння падзей 1917 г. У рамках работы канферэнцыі працаваў таксама круглы стол «Метадалагічныя праблемы і новыя падыходы ў вывучэнні беларускай дзяржаўнасці», які сабраў шырокае кола даследчыкаў: гісторыкаў, сацыёлагаў, філосафаў, эканамістаў. Былі абмеркаваны разнастайныя праблемы станаўлення беларускай дзяржаўнасці. Усяго падчас працы секцый і круглага стала прагучалі больш за 120 навуковых дакладаў.

Праца канферэнцыі была прадоўжана 1 снежня ў будынку рэктарата БДУ. Пасяджэнне адкрыў рэктар БДУ Д. У. Кароль, які выказаў спадзяванне на тое, што вынікі працы секцый удасца падагуліць

падчас пасяджэння і прадставіць для далейшай прапрацоўкі і рэалізацыі не толькі навуковымі ўстановамі, але і органамі дзяржаўнага кіравання.

Намеснік главы Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь М. У. Рыжанкоў адзначыў, што ўсе даследчыкі сыходзяцца ў ацэнцы правільнасці таго гістарычнага шляху: хоць быў ён і не такі рэзкі, інтэнсіўны, як у іншых краінах, але гэта беларускі шлях да дзяржаўнасці. Прагучала падзяка ў адрас БДУ за падтрымку, арганізацыю мерапрыемства.

Слова было перададзена замежным гасцям і кіраўнікам секцый для выказвання сваіх уражанняў і падвядзення вынікаў працы секцый.

Старшыня Федэральнай нацыянальнай аўтаноміі беларусаў Расіі С. Л. Кандыбовіч адзначыў поспехі Беларусі, якая за сто гадоў прайшла шлях ад ускраіны Расійскай імперыі да квітнеючай дзяржавы. Было заўважана, што беларусы Расіі вельмі ганарацца тым, што ў іх за плячыма ёсць такі рэсурс, родная Беларусь.

Далей слова было перададзена дэкану гістарычнага факультэта БДУ, доктару гістарычных навук, прафесару А. Г. Каханоўскаму, які падкрэсліў важнасць канферэнцыі не толькі для навуковага жыцця, але і для ўніверсітэта, а таксама для краіны ў цэлым. Дакладчык заўважыў, што на секцыях прагучалі розныя думкі адносна падзей 1917 г., але, нягледзячы на дыскусію, усе выступленні зводзіліся да таго, што гэты год адыграў значную ролю ў станаўленні сучаснай беларускай дзяржаўнасці. Было выказана спадзяванне на тое, што матэрыялы канферэнцыі адлюструюць сучасны ўзровень гістарыяграфічнага асэнсавання праблемы. Адзначалася, што канферэнцыя – гэта не толькі пляцоўка для навуковых дыскусій, але і падзея, якая дазваляе абмеркаваць магчымасці і шляхі далейшага супрацоўніцтва з прадстаўнікамі іншых універсітэтаў. Прафесар А. Г. Каханоўскі падкрэсліў, што ў абмеркаваннях размова таксама ішла пра новыя праграмы супрацоўніцтва, а канферэнцыя стала адначасова месцам абмену вопытам і вызначэння перспектывы развіцця ў тым ліку адукацыйнага працэсу.

Прафесар А. А. Каваленя, падкрэсліваючы значнасць канферэнцыі, выказаў думку пра тое, што доўгі час не надавалася дастаткова ўвагі тым асобам, якія стаялі ля вытокаў беларускай дзяржаўнасці, а ўдзельнікі канферэнцыі скіравалі позірк у будучыню, і іх адкрыцці, несумненна, знойдуць адлюстраванне на старонках падручнікаў.

Загачык кафедры гісторыі Расіі БДУ прафесар А. А. Яноўскі, які быў мэдэратарам секцыі «Універсітэт як падмурак нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва», адзначыў, што ў многіх выступленнях на канферэнцыі прагучала думка аб тым, што менавіта на I Усебеларускім з'ездзе была сфарму-

лявана ідэя стварэння беларускага ўніверсітэта. Удзельнікі пасяджэння секцыі, па словах выступоўцы, выказалі намер паставіць на трывалы падмурак шанаванне ўніверсітэта з нагоды яго стагоддзя.

Дэкан факультэта філасофскіх і сацыяльных навук, кандыдат гістарычных навук, дацэнт В. Ф. Гігін, мэдэратар круглага стала «Метадалагічныя праблемы і новыя падыходы ў вывучэнні беларускай дзяржаўнасці», адзначыў, што ў 1917 г. ніводная палітычная сіла не ставіла пытання аб незалежнасці Беларусі. На той час палова тэрыторыі была акупавана, адбываліся складаныя рэвалюцыйныя працэсы. Па словах выступоўцы, як на пленарным пасяджэнні, так і на круглым stole і пасяджэннях секцый неаднаразова адзначалася, што можна парознаму ставіцца да рэвалюцыйных падзей 1917 г., але без іх беларуская дзяржаўнасць не з'явілася б. Аўтарытарная савецкая ўлада паспрыяла вырашэнню беларускага пытання. Неабходна разумець, наколькі нелінейна, неадназначна ўсё гэта вырашалася, таму нельга казаць, што адна з сіл была станоўчай, а іншая адмоўнай. На пасяджэнні круглага стала, па словах В. Ф. Гігіна, прымалі ўдзел гісторыкі, сацыёлагі, філосафы, палітолагі, і толькі такія канвергентныя даследаванні складаных праблем спрыяюць навуковаму кансэнсусу па пытаннях дзяржаўнасці, сацыяльнага ладу. Выступоўца заклікаў вызначацца з ідэйна-палітычнымі накірункамі развіцця Беларусі ў XX ст. і сучаснай беларускай дзяржаўнасці, бо далейшы шлях немагчыма пракласці без разумення таго, што адбывалася ў мінулым, а таму вывучэнне дзяржаўнасці носіць не толькі тэарэтычны, але і практычны характар.

Доктар юрыдычных навук прафесар Т. І. Доўнар, якая была мэдэратарам секцыі «Змены ў дзяржаўна-прававым становішчы Беларусі ў выніку рэвалюцыйных падзей 1917 г.», адзначыла, што застаецца яшчэ шмат тэм для даследавання, а гісторыкі права Беларусі пастаянна знаходзяцца ў стане даказвання суседзям нейкіх тэзісаў. Трэба адыходзіць ад гэтага становішча і заяўляць прама аб сваёй дзяржаўнасці. Будучая сумесная канферэнцыя з нагоды стагоддзя беларускай савецкай дзяржаўнасці, БДУ, першай Канстытуцыі павінна звярнуць увагу і на аспекты вытокаў беларускай дзяржаўнасці Полацкага княства, а таксама на тое, што традыцыі станаўлення ўніверсітэцкай адукацыі ў Беларусі маюць значна больш даўнія традыцыі.

Старшыня нацыянальна-культурнай аўтаноміі «Беларусы Масквы» кандыдат гістарычных навук А. В. Солапава заўважыла, што ўзровень канферэнцыі прадэманстраваў надзвычай высокую планку асэнсавання гістарычнага мінулага. Форум за-сведчыў высокую місію, якую нясуць гісторыкі

БДУ, а пасланне Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь пацвярджае правільнае і паступовае развіццё гістарычнай навукі ў БДУ. Было згадана пра шырокае супрацоўніцтва паміж гістарычнымі факультэтамі БДУ і МДУ імя М. В. Ламаносава, а таксама пра тое, што з наступнага года ў маскоўскім універсітэце будзе чытацца курс «Гісторыя Саюзнай дзяржавы» на беларускай мове.

Кіраўнік секцыі «Сацыяльна-эканамічныя і грамадска-палітычныя пераўтварэнні ў Беларусі ва ўмовах рэвалюцыі і ў паслярэвалюцыйны перыяд», кандыдат гістарычных навук, дацэнт А. В. Бурачонак ахарактарызаваў дыскусіі па розных аспектах гісторыі, што папярэднічалі рэвалюцыйным узрушэнням, а таксама па тых, якія адбыліся пазней. Праца секцыі, глыбокія дыскусіі і выступленні ўдзельнікаў, па словах А. В. Бурачонка, паказалі, што неабходна і ў далейшым працягваць вывучэнне праблематыкі ў такім фармаце.

Прарэктар БДУ па вучэбнай рабоце С. М. Ходзін адзначыў, што без стварэння дзяржаўнасці не было б тых магчымасцей для мадэрнізацыі, якія ўзніклі ў выніку існавання савецкай дзяржавы. Навукоўцы БДУ ўнеслі значны ўклад у фарміраванне нацыянальнай мадэлі мадэрнізацыі, у будаў-

ніцтва ўніверсітэта, планаванне эканомікі, з'яўляліся экспертамі, садзейнічалі бачанню таго, як будзе развівацца дзяржава.

Дырэктар Дзяржаўнага інстытута кіравання і сацыяльных тэхналогій БДУ П. І. Брыгадзін заўважыў, што на канферэнцыі шмат увагі надавалася асобам, гучала ідэя аб тым, каб вядомыя вузкам колу спецыялістаў гераічныя постаці таго перыяду вярнуліся ў наша паўсядзённае жыццё, каб з'явіліся вуліцы, скверы, плошчы, названыя ў іх гонар, каб беларускі народ іх ведаў. Было выказана спадзяванне на тое, што гэта прапанова знойдзе сваё ўвасабленне.

У завяршэнне пленарнай дыскусіі С. М. Ходзін адзначыў, што асэнсаванне мінулага неабходнае для нашага далейшага развіцця, ад яго залежыць тое, як мы бачым гісторыю, што нас аб'ядноўвае, і гэта вельмі важна. Вялікую ўдзячнасць выказаў С. М. Ходзін кіраўніку дзяржавы за падтрымку намаганняў гісторыкаў БДУ і НАН Беларусі, а таксама падзякаваў удзельнікам канферэнцыі і пажадаў плённай працы на карысць Беларусі.

В. С. Макарэвіч,
кандыдат гістарычных навук, дацэнт

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ «ТРАДИЦИИ УНИВЕРСИТЕТА: ОТ ФРАНЦИСКА СКОРИНЫ ДО СОВРЕМЕННОСТИ»

МІЖНАРОДНАЯ НАВУКОВАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ «ТРАДЫЦЫІ ЎНІВЕРСІТЭТА: АД ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ ДА СУЧАСНАСЦІ»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE «UNIVERSITY TRADITIONS: FROM FRANCYSK SKARYNA TO PRESENT DAY»

Исторический и юридический факультеты Белорусского государственного университета 26–27 октября 2017 г. совместно провели Международную научную конференцию «Традиции университета: от Франциска Скорины до современности». Она была приурочена к 500-летию юбилею белорусского книгопечатания и приближающейся столетней годовщине создания Белорусского государственного университета, подготовившего основу для формирования системы высшего образования и науки современной Беларуси.

В научном форуме приняли участие более 80 известных отечественных и зарубежных специалистов. Участники конференции занимаются

изучением актуальных проблем в областях университетского образования, истории высшей школы в странах Восточной и Центральной Европы, деятельности Франциска Скорины, его современников и последователей в развитии книгопечатания, культуры и образования. На адрес организационного комитета конференции были присланы доклады из российских (Южно-Уральский государственный гуманитарно-педагогический университет, Кабардино-Балкарский государственный университет им. Х. М. Бербекова, Чеченский государственный университет) и украинских (Университет экономики и права «КРОК», Институт всемирной истории НАН Украины, Институт государства и права